

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

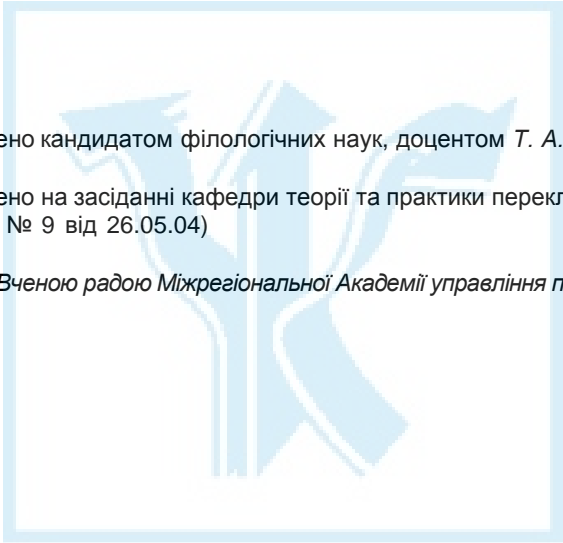
**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

“ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ”

(для бакалаврів спеціальності “Країнознавство”)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом філологічних наук, доцентом *Т. А. Мирончук*

Затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
(протокол № 9 від 26.05.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Мирончук Т. А. Навчальна програма дисципліни “Теорія і практика перекладу” (для бакалаврів спеціальності “Країнознавство”). — К.: МАУП, 2005. — 40 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Теорія і практика перекладу”, питання для самоконтролю, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс теорії і практики (письмового) перекладу (ТПП) є одним з основних навчальних предметів у системі професійної підготовки перекладачів-референтів за спеціальністю “Країнознавство”. Як лекційно-практична дисципліна ТПП має на меті ввести студентів у курс перекладознавства та ознайомити їх з технологіями перекладацької практики, тобто підготувати фахівців з письмового перекладу, які могли б кваліфіковано перекладати матеріали суспільно-політичного змісту. Основою для практичних занять є текстовий матеріал, дібраний з наукових статей, газетно-журнальних матеріалів, публіцистичних творів та есеїстики, економічних оглядів, міжнародно-правових документів та уривків з художніх творів англійських авторів.

Основні завдання дисципліни:

- розкрити основні поняття та терміни теорії перекладу;
- висвітлити основні види перекладацьких трансформацій;
- систематизувати основні методи, засоби та прийоми адекватного перекладу;
- поглибити розуміння семасіологічних зв'язків між зіставляваними мовними системами;
- сформувати у студентів термінологічний лексичний мінімум, який вживається в міжнародних і суспільно-політичних текстах (англійських та українських);
- практикувати письмовий переклад з англійської мови на українську та з української мови на англійську текстів міжнародного та суспільно-політичного характеру, а також матеріалів дипломатичного та економічного змісту й офіційних документів;
- практикувати усний послідовний переклад і переклад з аркуша текстів дипломатичного, міжнародного та економічного змісту;
- навчити техніці реферування, анотування та редагування текстів зі спеціальності.

Не менше 30 % занять розраховано на переклад з рідної мови на англійську. У ході занять найголовніша увага приділяється

зв'язку теорії з практикою, тобто практичному застосуванню правил, методів і засобів, вивчених у названому курсі. Курс охоплює низку тем, де відображено основні проблеми і питання практичного перекладознавства, а також дотичну лексику з таких актуальних галузей, як питання міжнародного життя, конституційно-правового устрою України та провідних держав світу, висвітлення найважливіших подій засобами масової інформації, економіка, фінанси, освіта, події у світі соціально-політичного характеру тощо.

Опанувавши запропонований робочий мінімум лексики з названих галузей (понад 2000 слів і словосполучень), студенти у подальшому зможуть самостійно поглиблювати свої знання й адекватно роботи письмовий переклад. Одночасно з вивченням зазначеного курсу кожному студентові рекомендується вести індивідуальний глосарій з письмового перекладу, куди варто занотувувати нові слова та словосполучення, газетно-журнальні кліше й частотні відповідники тощо.

Студенти повинні

знати:

- основні поняття та терміни теорії перекладу;
- основні види перекладацьких трансформацій;
- основні методи, засоби та прийоми адекватного перекладу;
- термінологічну лексику, яка вживається в міжнародних і суспільно-політичних текстах (англійських та українських);

уміти:

- здійснювати адекватний письмовий переклад з англійської мови на українську та з української мови на англійську текстів міжнародного та суспільно-політичного характеру, а також матеріалів дипломатичного та економічного змісту й офіційних документів;
- використовувати під час перекладу основні перекладацькі трансформації та робити загальний перекладознавчий аналіз тексту;
- здійснювати усний послідовний переклад та переклад з аркуша текстів дипломатичного, міжнародного та економічного змісту;
- реферувати та анотувати тексти галузевого спрямування;

- редагувати фахові перекладні тексти згідно з нормативними характеристиками перекладів.

Курс розраховано на викладання основною іноземною мовою з перекладом рідною мовою.

Вивчення дисципліни передбачає самостійну роботу студентів, яка полягає в опрацюванні поточного лекційного матеріалу й відповідних розділів з обов'язкової та додаткової літератури, в підготовці письмових перекладів та засвоєнні питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Система контролю складається з поточних, рубіжних і підсумкових етапів.

Поточним контролем є усне фронтальне опитування на семінарських заняттях для виявлення рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу та оцінка якості зроблених перекладів. Рубіжний контроль здійснюється у формі виконання тестів, які охоплюють питання вивчених тем.

Підсумковим контролем є складання заліків, іспиту, яким передує підсумкова тестова робота та написання контрольної роботи при заочній формі навчання.

Підсумкова тестова та контрольна роботи виконуються на заключному етапі і передбачають виявлення рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу з перекладознавства та якості перекладу й реферування.

Залік з теорії і практики перекладу проводиться у письмовій формі і складається з двох частин:

- письмовий переклад тексту з англійської на українську мову (за варіантом);
- коментарі до власного перекладу з поясненнями про застосування перекладацьких трансформацій, інших засобів подолання перекладацьких проблем.

Іспит з теорії і практики перекладу проводиться у формі усної відповіді і передбачає теоретичне та практичні завдання. Завдання екзаменаційної картки передбачають:

- відповідь на теоретичне питання;
- переклад тексту з англійської мови на українську;
- реферування уривку соціально-політичного тексту з української мови на англійську.

Форми поточного та підсумкового контролю: 5-й семестр — залік; 7-й — залік; 8-й — іспит.

Контрольна робота (за варіантом) містить три завдання:

- навести українські еквіваленти англійських термінів, складних слів, слів-реалій, власних імен, назв, абревіатур, іншомовних слів;
- зробити письмовий переклад з англійської на українську мову тексту соціально-політичного змісту, застосовуючи необхідні лексико-граматичні трансформації;
- письмово реферувати уривок українського тексту (наукового, газетного жанрів, есе) англійською мовою.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН вивчення дисципліни

“ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ”

№ пор.	Назва теми
1	Загальні поняття й завдання дисципліни
2	Сутність перекладу як акту міжмовної комунікації
3	Знайомство з основними перекладознавчими теоріями та моделями
4	Поняття про еквівалентність та адекватність
5	Рівні та одиниці перекладу
6	Лексичні трансформації у перекладацькому процесі
7	Грамматичні трансформації у перекладацькому процесі
8	Переклад атрибутивних словосполучень
9	Переклад інфінітивних конструкцій
10	Переклад дієприкметника та герундія
11	Переклад синтаксичних структур та конструкцій
12	Стилістичний аспект перекладу
13	Переклад безеквівалентних лексико-граматичних одиниць
14	Способи фонетико-графічного відтворення в перекладі
15	Особливості перекладу англійськомовних матеріалів газетно-журнального жанру й публіцистики
16	Інтернаціональна та іншомовна лексика
17	Образні мовні засоби й переклад фразеології
18	Нормативний аспект перекладу. Прагматика перекладу
19	Техніка роботи зі словником
20	Види паракладацької діяльності. Усний переклад

**ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни**

“ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ”

Тема 1. Загальні поняття й завдання дисципліни

Визначення предмета теорії і практики перекладу, його місце серед інших гуманітарних дисциплін. Роль перекладу в розвитку світової культури, взаємозбагаченні культур та зміцненні міжнародних зв'язків. Лінгвістичний і нелінгвістичний (літературознавчий) аспекти перекладу. Загальна, часткові та спеціальні теорії перекладу. Цілі й завдання теорії і практики перекладу. Проблеми перекладності/неперекладності.

Література [2; 5; 17; 27; 29]

Тема 2. Сутність перекладу як акту міжмовної комунікації

Карта-схема перекладацького процесу. Об'єктивні та суб'єктивні чинники, що впливають на переклад. Роль перекладача у процесі міжмовної комунікації. Принципова органічна спільність усіх видів і типів перекладацької діяльності. Типи класифікацій перекладів: жанрово-стилістична і психо-лінгвістична. Усний та письмовий переклад.

Література [4; 8; 11; 20; 30]

Тема 3. Знайомство з основними перекладознавчими теоріями та моделями

Поняття про теорію закономірних відповідників як про симбіоз теоретичних досліджень. Типи закономірних відповідників: еквіваленти, варіантні та контекстуальні відповідники. Узус та оказіональність. Поняття про компонентний аналіз і семантичне поле мовної одиниці. Загальні, диференціальні та додаткові компоненти, їх семантичний аналіз.

Література [1; 5; 9; 13; 27]

Тема 4. *Поняття про еквівалентність та адекватність*

Рівні й типи еквівалентності як ступені змістової єдності між перекладом та оригіналом: цілі комунікації, ідентифікації ситуації, способу опису ситуації, значення синтаксичних структур і словесних знаків. Адекватний переклад — вичерпне передання змісту оригіналу та повноцінна й повноправна йому відповідність.

Література [2; 4; 11; 12; 17]

Тема 5. *Рівні та одиниці перекладу*

Переклад на рівні фонем, морфем, слів, словосполучень, речень, абзаців, тексту. Термінологічно-понятійна номенклатура перекладознавства. Опис перекладацького процесу згідно з кореляцією мови джерела і мови перекладу; опис перекладацького процесу з погляду сегментації тексту; опис перекладацького процесу щодо якості відповідності перекладного тексту першотворові; опис перекладацького процесу залежно від суб'єкта виконання.

Література [3; 6; 10; 17; 18; 32]

Тема 6. *Лексичні трансформації у перекладацькому процесі*

Класифікація перекладацьких трансформацій щодо структури мови й конфігурації тексту. Лексичні трансформації та їх логіко-семантична основа. Типи лексичних трансформацій: диференціація (конкретизація), генералізація, антонімічний переклад, метод змістового розвитку понять і трихотомічна модель: причина — процес — наслідок. Варіанти взаємозаміни. Прийом цілісного перетворення, компенсація.

Література [5; 6; 8; 14; 18]

Тема 7. *Граматичні трансформації у перекладацькому процесі*

Збіг і відмінності граматичних моделей в різних мовах. Граматична форма й синтаксична конструкція. Функціональність

граматичних відповідників між мовами, що належать до різних систем. Морфологічно-синтаксичні трансформації під час перекладу: заміна частин мови й членів речення. Заміна порядку слів, перестановки, додавання й опущення; займенникові повтори. Членування й об'єднання речень. Заміна сурядності підрядністю і навпаки.

Література [2; 3; 6; 8; 28]

Тема 8. Переклад атрибутивних словосполучень

Структурно-семантичні особливості атрибутивних груп. Двобічний переклад словосполучень-“ланцюжків”. Загальна побудова структури речень. Пошук ключового слова групи (A/P + N) та (N + N). Побудова атрибутивних конструкцій з використанням родового відмінка. Багаточленні атрибутивні групи. Терміни.

Література [1; 8; 12; 28; 31; 33]

Тема 9. Переклад інфінітивних конструкцій

Інфінітив у ролі підмета й предиката іменного складеного присудка, означення, додатка, обставин цілі, результату та наслідку, порівняння, супутніх обставин. Об'єктний інфінітивний та суб'єктний інфінітивний комплекси. Прийменниковий інфінітивний комплекс. Способи перекладу інфінітива пасивного стану, інфінітива перфектної та перфектно-подовженої форми активного стану.

Література [2; 9; 15; 29]

Тема 10. Переклад дієприкметника та герундія

Дієприкметник у функції означення, обставин часу, причини, способу, умови, поступки, супутніх обставин. Об'єктний дієприкметниковий комплекс. Суб'єктний дієприкметниковий комплекс. Незалежний дієприкметниковий комплекс. Способи перекладу дієприкметника активного та пасивного стану. Форми герундія та способи їх перекладу. Герундій у ролі підмета, преди-

ката, означення, прямого та прийменникового додатків; обставин часу, причини, способу дії, умови. Переклад герундіальних конструкцій та предикативних комплексів у різних функціях.

Література [1–3; 6; 9; 15]

Тема 11. Переклад синтаксичних структур та конструкцій

Переклад структур пасивного стану. Переклад модальних і допоміжних дієслів. Типи складносурядних речень, способи їх перекладу. Типи складнопідрядних речень, їх переклад. Переклад речень умовного способу. Переклад асиндетичних та еліптичних конструкцій. Переклад конструкцій з безособовими формами дієслова та каузативних конструкцій.

Література [2; 3; 9; 15; 29]

Тема 12. Стилiстичний аспект перекладу

Функціональні стилі й реєстри як підсистеми мови. Вплив стилістичних чинників на перекладацький процес. Ієрархія стилів у сучасній англійській та українській мовах. Передавання функціональних характеристик висловлювання. Денотативна та експресивна функції тексту. Стилiстичні конотації як компонент адекватності перекладу. Екстралінгвістична інформативність оригіналу і вплив фонових знань перекладача на добір мовних засобів у мові перекладу. Семантичний перебіг при реалізації перекладацького процесу. Випадки стилістичної невідповідності текстів у різних мовах. Поняття про стилістичні модифікації та адаптації. Засоби передання експресивних стилістичних структур: повторів, паралелізмів, емфатичної експресії, еліптичних конструкцій тощо.

Література [1; 7; 9; 10; 16; 30]

Тема 13. Переклад безеквівалентних лексико-граматичних одиниць

Поняття про реалії. Метод запозичення: транскрипція і транслітерація, традиційні винятки. Метод калькування. Відповідни-

ки-аналоги та відповідники — лексичні заміни. Описові заміни. Новітні лексичні прошарки за типом “teach-in”. Переклад неологізмів. Дві категорії неологізмів: нові слова та новонабуті значення відомих слів. Неологізми в галузі газетної публіцистики. Оказіональні неологізми. Звертання до кореневої структури слова.

Література [2; 7; 12; 18; 26]

Тема 14. Способи фонетико-графічного відтворення в перекладі

Передавання одиниць англійської та української ономастики: власних імен і географічних назв; назв компаній і фірм, газет, журналів, видавництв, державних установ, громадських організацій, документів, планів, угод, установ, партій, спільнот, історичних подій, громадських і політичних рухів і спрямувань, спортивних заходів і призів, символів і регалій, транспортних засобів, товарів і послуг тощо.

Література [2; 13; 19; 21–23]

Тема 15. Особливості перекладу англomовних матеріалів газетно-журнального жанру й публіцистики

Композиція типової англomовної статті (есе). Побудова інформативного речення в англійській та українській мовах. Тема й рема. Порядок слів. Своєрідність передачі англomовних газетних заголовків. Переважання вербальних конструкцій в англійській мові і номінальних в українській. Лексико-граматичні трансформації при перекладі.

Література [11; 14; 24; 25; 27; 31–33]

Тема 16. Інтернаціональна та іншомовна лексика

Переклад сталих словосполучень і кліше. Випадки припустимості дослівного перекладу. Розбіжності значень. Лексикалізовані форми множини. “Хибні друзі” перекладача. Стерео-

типні слова й фрази. Особливості перекладу омонімів і паронімів. Фрази-штампи та іншомовні вислови в тексті оригіналу. Контамінована мова й шляхи її передавання в перекладі. Передавання емоційно забарвленої лексики, просторіччя, сленгу та інших лексико-стилістичних прошарків мови. Афікси емоційної оцінки.

Література [7; 8; 15; 28; 30–34]

Тема 17. Образні мовні засоби й переклад фразеології

Фразеологічні зрощення, єдності та сполучення. Ідіоми й кліше-ідіоми. Збереження комплексного образного елемента в перекладі. Заміна образності та її переосмислення. Калькування іншомовної образної одиниці. Описовий спосіб та використання контекстуальних заміні. Розкриття алюзій (історичних, біблійних, класичних, культурних, літературних) та прихованих цитат. Поняття про лінгвістичний контекст. Мікро- і макроконтекст. Синтаксичний, лексичний та семантичний контексти. Вплив контексту на вибір перекладачем мовних засобів.

Література [1; 4; 8; 13; 17; 32–34]

Тема 18. Нормативний аспект перекладу. Прагматика перекладу

Основні види нормативних вимог: норма еквівалентності перекладу першотвору; жанрово-стилістична норма; норма мови перекладу; прагматична норма перекладу; конвенціональна норма перекладу. Роль нормативних вимог в оцінці якості перекладу. Поняття про прагматичний потенціал тексту. Залежність перекладацького процесу від прагматичної орієнтації першотвору. Прагматична адаптація й прагматична цінність перекладу. Передавання в перекладі комунікативного ефекту оригіналу.

Література [1; 9; 10; 16; 19; 20]

Тема 19. Техніка роботи зі словником

Типи словників: паралельні, тлумачні, синонімічні, фразеологічні тощо. Словники зі спеціальних галузей знань. Енцикло-

педії та енциклопедичні словники. Фонові знання виконавця перекладу. Розкриття семантичного поля словникової одиниці у словникових гніздах. Полісемія. Лексеми з широкою значеннєвою структурою і лексеми недиференційного значення. Метод інтерполяції. Роль контексту.

Література [4; 5; 7; 17; 32–34]

**Тема 20. Види параперакладацької діяльності.
Усний переклад**

Парапереклад, види адаптивного транскодування: реферат, анотація, резюме тощо. Усний послідовний та усний синхронний переклади. Усний переклад тексту, що звучить. Усний переклад з аркуша. Усний послідовний двобічний переклад бесіди. Усний переклад тексту з магнітної плівки. Змішаний переклад. Система скоропису для усного послідовного перекладу.

Література [3; 8; 11; 20; 29]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Загальна, часткові та спеціальні теорії перекладу.
2. Лінгвістичний і літературознавчий аспекти перекладу.
3. Види адаптивного транскодування: реферат, анотація, резюме тощо.
4. Проблеми перекладності/неперекладності.
5. Переклад на рівні фонем, морфем, слів, словосполучень, речень, абзаців, тексту.
6. Опис перекладацького процесу з поглядом сегментації тексту.
7. Опис перекладацького процесу відповідно до якості відповідності перекладного тексту першотвору.
8. Опис перекладацького процесу залежно від суб'єкта виконання.
9. Усний послідовний переклад.
10. Абзацно-фразовий переклад. Переклад з аркуша.
11. Види параперакладацької діяльності.

12. Поняття про компонентний аналіз і семантичне поле мовної одиниці. Лексичні перекладацькі трансформації.
13. Лексична трансформація конкретизації. Формально-логічна категорія підпорядкування.
14. Лексична трансформація генералізації. Формально-логічна категорія підпорядкування.
15. Лексична трансформація зміщення. Формально-логічна категорія позарозміщеності.
16. Додавання мовних одиниць як засіб досягнення адекватного перекладу.
17. Вилучення мовних одиниць як засіб досягнення адекватного перекладу.
18. Функціональна заміна як лексико-граматична трансформація.
19. Антонімічний переклад як лексико-граматична трансформація.
20. Граматичні трансформації у перекладацькому процесі. Загальні поняття.
21. Морфологічно-синтаксичні трансформації під час перекладу: заміна частин мови й членів речення.
22. Заміна порядку слів, синтаксичні перестановки.
23. Членування й об'єднання речень у процесі перекладу.
24. Метод логічного розвитку значень. Формально-логічна категорія накладання.
25. Метод цілісного перетворення. Формально-логічна категорія позарозміщеності.
26. Застосування методу компенсації у процесі перекладу.
27. Метод запозичення: транскрипція та транслітерація, традиційні винятки.
28. Еквівалентні, варіантні та контекстуальні відповідники як засоби досягнення адекватного перекладу.
29. Відповідники-аналоги та відповідники — лексичні заміни. Описові замітники.
30. Рівні й типи еквівалентності як ступені змістової єдності між перекладом та оригіналом.
31. Переклад атрибутивних словосполучень групи типу (A/P + N) та (N+N).

32. Двобічний переклад словосполучень-“ланцюжків”.
33. Переклад безеквівалентних лексико-граматичних одиниць. Поняття про реалії.
34. Переклад неологізмів. Дві категорії неологізмів: нові слова та новонабуті значення відомих слів.
35. Переклад абревіатур і скорочень у газетно-журнальних текстах.
36. Переклад назв навчальних закладів, журналів, установ, підприємств, громадських організацій.
37. Переклад географічних назв та антропонімів.
38. Науково-технічні терміни, труднощі їх перекладу.
39. Новітні лексичні прошарки за типом “teach-in”. Способи перекладу.
40. Пароніми та їх переклад.
41. Переклад англomовних газетно-журнальних заголовків.
42. Особливості перекладу газетно-журнальних статей.
43. Особливості фонетико-графічного відтворення у перекладі англійських та українських омонімів.
44. Фразеологічні зрощення, єдності та сполучення.
45. Образні мовні засоби й переклад фразеології.
46. Типи словників: паралельні, тлумачні, синонімічні, фразеологічні тощо.
47. Описовий спосіб і використання контекстуальних замінів при перекладі фразеологічної одиниці.
48. Калькування іншомовної образної одиниці.
49. Переклад вільних словосполучень.
50. Переклад сталих словосполучень і кліше.
51. Переклад висловлювань зі зворотним порядком слів.
52. Передача висловлювань з віддієслівними іменниками.
53. Членування та об'єднання висловлювань під час перекладу.
54. Варіанти граматичних взаємозамінів.
55. Загальна перебудова структури речень.
56. Побудова атрибутивних конструкцій з використанням родового відмінка.
57. Багаточленні атрибутивні групи.
58. Одночленні номінативні та інфінітивні речення.

59. Переклад конструкцій з безособовими формами дієслова та каузативних конструкцій.
60. Переклад означення та прикладки.
61. Особливості перекладу інвертованих членів речення.
62. Переклад модальних та допоміжних дієслів.
63. Особливості перекладу граматично омонімічних дієслів: *to be, to have, to do, to make*.
64. Переклад структур пасивного стану.
65. Переклад детермінантів і парантетичних елементів речення.
66. Особливості перекладу займенників.
67. Типи складносурядних речень, способи їх перекладу.
68. Типи складнопідрядних речень, їх переклад.
69. Переклад асиндетичних та еліптичних конструкцій.
70. Об'єктний дієприкметниковий комплекс і його переклад українською мовою.
71. Суб'єктний дієприкметниковий комплекс, його переклад українською мовою.
72. Об'єктний інфінітивний комплекс, його переклад українською мовою.
73. Суб'єктний інфінітивний комплекс, його переклад українською мовою.
74. Незалежний дієприкметниковий комплекс, його переклад українською мовою.
75. Переклад герундіальних конструкцій у різних функціях та комплексів з герундієм.
76. Стилiстичний аспект перекладу. Функціональні стилі й реєстри як підсистеми мови.
77. Стилiстичні прийоми при перекладі артиклів українською мовою.
78. Узус та оказіональнiсть.
79. Композиція типової англiомовної статті (есе).
80. Моноремні й диремні висловлювання. Особливості перекладу диремних фраз.
81. Денотативна та експресивна функція тексту.
82. Передавання експресивної функції тексту під час перекладу.
83. Зниження експресивності й стилістична адаптація у перекладі.

84. Ідіоматичність експресивно-стилістичних засобів.
85. Передавання емоційно забарвленої лексики. Афікси емоційної оцінки.
86. Впровадження пояснювальних елементів при відтворенні прагматичного потенціалу оригіналу.
87. Стилістичні конотації як компонент адекватності перекладу.
88. Поняття про стилістичні модифікації та адаптації.
89. Контамінована мова й шляхи її передавання в перекладі.
90. Способи розкриття алюзій та прихованих цитат під час перекладу.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання є складовою навчального процесу та активною формою їхньої самостійної роботи. Контрольні роботи складено відповідно до програмного матеріалу дисципліни. Завдання, що пропонуються, мають на меті дати змогу студентові продемонструвати вміння здійснювати двобічний переклад із застосуванням доцільних прийомів та трансформацій задля досягнення максимальної відповідності тексту перекладу першотвору, а викладачеві — виявити та оцінити рівень практичного володіння студентом програмним матеріалом курсу. Номер контрольної роботи студент вибирає за останньою цифрою своєї залікової книжки.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Test paper 1

1. Give proper Ukrainian equivalents of the following words and phrases.

Bolometers, cross-references, multilayer, overbridge, progenitress, submarine, sugar-free, escapism, cholesterol-raising fats, long-standing, funds, elemental/elementary, American Law Institute, Andrew Barton Paterson, COSPAR, ex tempore.

2. *Translate the text into Ukrainian making all necessary lexicogrammatical transformations.*

The President and Federal Departments

The President of the United States is elected every four years to a four-year term of office, with no more than two full terms allowed. As is true with Senators and Representatives, the President is elected directly by the voters (through state elections). In other words, the political party with the most Senators and Representatives does not choose the President. This means that the President can be from one party and the majority of those in the House of Representatives or Senate (or both) from another. This is not uncommon.

In domestic as well as in foreign policy, the President can seldom count upon the automatic support of Congress, even when his own party has a majority in both the Senate and the House. Therefore, he must be able to convince Congressmen, the Representatives and Senators of his point of view. He must bargain and compromise. This is a major difference between the American system and those in which the nation's leader represents the majority party or parties, that is parliamentary systems.

Within the Executive Branch there is a number of executive departments. Currently these are the departments of State, Treasury, Defence, Justice, Interior, Agriculture, Commerce, Labour, Health and Human Resources, Housing and Urban Development, Transportation, Energy and Education. Each department is established by law, and, as their names indicate, each is responsible for a specific area. The head of each department is appointed by the President. These appointments, however, must be approved by the Senate. None of these Secretaries can also be serving in Congress or in another part of the government. Each is directly responsible to the President and only serves as long as the President wants him or her to.

3. *Render the text into English.*

Аргументація та епістемологія

Суттєвим недоліком сучасної теорії аргументації є те, що в ній майже зовсім не приділяється увага цінностям. За старою помилковою традицією оцінки тлумачаться як окремий випадок

описів. Проте чітке розмежування описів та оцінок — запорука правильного трактування цінностей в теорії аргументації. Епістемологія нового часу наріжним каменем всіх своїх розмірковувань про знання поставила істину, ціннісна сторона процесів пізнання майже не розглядалась. Природознавчі науки виявились відірваними від гуманітарних, теоретичне пізнання світу — від практичного, предметного його перетворення. Пізнання втратило діяльнісний характер та перетворилось на пасивне споглядання. Проте стає очевидним, що всупереч старому переконанню знання не зводиться до істини, а містить також цінності. Знати — значить мати уявлення не тільки про те, що є, але і про те, як має бути. Поняття цінності стало входити у філософські роздуми з середини XIX століття. Категорія цінності настільки ж універсальна, як і категорія істини. Вся людська діяльність нерозривно пов'язана з висуненням цілей, дотриманням норм і правил, з систематизацією та ієрархізацією досліджуваних явищ та об'єктів. Усі ці поняття мають важливе оцінне значення. Цінність — це не властивість, а відношення між думкою та дійсністю. Істинний та ціннісний підходи до опису речей не тотожні. У разі першого підходу напрям руху — від дійсності до думки. При ціннісному підході рух спрямований від думки до дійсності. Істина — це властивість думки, якою правильно відображається реальність, цінність — властивість, власне, речей, які відповідають певним потребам, намірам, планам тощо.

Test paper 2

1. Give proper Ukrainian equivalents of the following words and phrases.

Creosote, cross-dating, multisensory, overcast, progenitor, subarid, error-free, self-restorability, color-correcting filters, short-acting, fruits, disposal/disposition, Atlanta University Center, Brian Watkins, CAMAC, factum notorium.

2. *Translate the text into Ukrainian making all necessary lexicogrammatical transformations.*

Political Parties

The Constitution says nothing about political parties, but over time the US has in fact developed a two-party system. The two leading parties are the Democrats and the Republicans. There are other parties besides these two, and foreign observers are often surprised to learn that among these are also several Socialist parties. Minor parties have occasionally won offices at lower levels of government, but they do not play a role in national politics. In fact, one does not need to be a member of a political party to run in any election at any level of government. Also, people can simply declare themselves to be members of one of the two major parties when they register to vote in a district.

To distinguish between the parties is often difficult, however. Furthermore, the traditional European terms of “right” and “left”, or “conservative” and “liberal” do not quite fit the American system. Someone from the “conservative right”, for instance, would be against a strong central government. Or a Democrat from one part of the country could be very “liberal”, and one from another part, quite “conservative”. Even if they have been elected as Democrats or Republicans, Representatives or Senators are not bound to draft a party programme, nor are they subject to any discipline when they disagree with their party.

In the US, parties cannot win seats which they are then free to fill with party members they have chosen. Rather, both Representatives and Senators are elected to serve the interests of the people and the areas they represent, that is, their “constituencies”. In about 70 per cent of legislative decisions, Congressmen will vote with the specific wishes of their constituencies in mind, even if this goes against what their own parties might want as national policy. It is quite common, in fact, to find Democrats in Congress voting for a Republican President’s legislation, quite a few Republicans voting against it, and so on.

3. *Render the text into English.*

Поняття про спілкування

Спілкування є важливою духовною потребою особистості як суспільної істоти. Потреба людини у спілкуванні зумовлена суспільним способом її буття та необхідністю взаємодії у процесі діяльності. Будь-яка спільна діяльність, і насамперед трудова, не може здійснюватись успішно, якщо між тими, хто її виконує, не будуть налагоджені контакти взаєморозуміння. Спілкування — явище глибоко соціальне. Соціальна природа спілкування виражається в тому, що воно завжди відбувається у середовищі людей, де суб'єкти спілкування виступають як носії соціального досвіду. Соціальний досвід спілкування виявляється у зміні інформації, у засобах, у суспільно вироблених у процесі історичного розвитку різновидах спілкування. За змістом спілкування охоплює всі царини людського буття та діяльності, їх об'єктивні та суб'єктивні прояви. Отже, спілкування — це різноманітні контакти між людьми, зумовлені потребами спільної діяльності. Діяльність є основним середовищем і необхідною умовою виникнення та розвитку контактів між людьми, передачі необхідної інформації, налагодження взаєморозуміння та узгодженості дій. Змістовий бік спілкування завжди представлений інформацією. Вона може стосуватися передачі знань (наприклад, роз'яснення понять, пояснення сутності певних явищ, процесів), інформування про події, що відбуваються, обґрунтування певних положень, побудови гіпотез. Спілкування може ставати засобом передачі вмінь та навичок. За допомогою словесного опису, пояснення дії, її демонстрування та вправлення в ній людину можна навчити виконувати будь-яку діяльність. Важливий вплив на характер спілкування справляють відносини, що склалися між членами контактної групи. Від того, якими є взаємовідносини, залежить система спілкування конкретної особистості.

Test paper 3

1. *Give proper Ukrainian equivalents of the following words and phrases.*

Polyurethanes, cross-examining, multinominal, overdraft, profeminist, submarginal, preserver-free, absenteeism, circuit-switching

impulse, far-reaching, works, dependable/dependent, Car Development Center, Lance Hewson, UPI, post factum.

2. Translate the text into Ukrainian making all necessary lexicogrammatical transformations.

The System of Government

In theory, the state system of the UK has three branches: Parliament which makes laws, the government, which “executes” laws, i.e. puts them into effect, and the law courts, which interpret laws. Although the Queen is officially head of all three branches, she has little direct power.

Parliament has two parts: the House of Commons and the House of Lords. Members of the House of Commons are elected by the voters of 650 constituencies. They are known as MPs, or Members of Parliament. The Prime Minister, or leader of the Government, is also an MP, usually the leader of the political party with a majority in the House of Commons.

The Prime Minister is advised by a Cabinet of about twenty other ministers. The Cabinet includes the ministers in charge of major government departments or ministries. Departments and ministries are run by civil servants, who are permanent officials. Even if the Government changes after an election, the same civil servants are employed.

The House of Lords consists of the Lords Temporal and the Lords Spiritual. The Lords Spiritual are the Archbishops of York and Canterbury, together with twenty-four senior bishops of the Church of England. The Lords Temporal consist of hereditary peers who have inherited their titles; life peers who are appointed by the Queen on the advice of the Government for various services to the nation; and the Lords of Appeal (Law Lords) who become life peers on their judicial appointments. The latter serve the House of Lords as the ultimate court of appeal. This appeal court consists of some nine Law Lords who hold senior judicial office. They are presided over by the Lord Chancellor and they form a quorum of three to five when they hear appeal cases.

3. *Render the text into English.*

Вимоги твердого часу

Коли говоримо про час і вимоги, маємо на увазі війну. Безперечно, ніколи людська думка й людські дії не мусять бути так уважно й досконало вигранені й відповідно настроєні, як під час великих, потужних зрушень великої боротьби народів, бо у такий час йдеться не про наші особисті симпатії чи антипатії. У такий час кладеться на вагу переважно та всеобіймаюча велетенська цілісність, яка характеризує повноту буття народу. У такий час йдеться про те, бути чи не бути народові, в його не тільки теперішньому, але й майбутньому, і навіть іноді в минулому. Нарід, який стає до змагання за своє існування, нарід, який кладе на терези все, чим жив і живе, нарід, який жертвує кров своїх ліпших з найліпших, — розуміється, що такий нарід, якщо він має хоч трохи живої біологічної сили, не може дозволити собі такої розкоші, як м'якість, як вибачливість певних обставин, як той чи інший сентимент. Ніякої м'якості, ніякої вибачливості, ніякого сентименту. Тверда, послідовна, запекла до останнього віддиху, до останньої краплі крові боротьба. Це вже такий закон війни. Ніхто його не видумав... Він, очевидно, постав і визрів одночасно з постанням всього органічного на землі. Коли брати нас, українців, то треба ясно і недвозначно ствердити: не може і не сміє ні на одну хвилину виникнути у нас недовір'я у ті всі основні цілі, які поставила перед собою ця війна. Чому? А тому, що за нами минулість, яка всім своїм поставленням була нам ворожа, безґрунтова та порожня. За нами пройдені та прожиті роки, завдання яких було стерти нас з поверхні планети. І розуміється, що вони нам були страшні не своїм хотінням, бо ми були певні своєї великої сили, вони були нам огидні своїм одвертим цинізмом і своєю зачумленою природою. Те, що чекає нас в майбутньому — це ясність. Можливо, тверда, але в кожному разі виразна ясність. Та прийдучість говорить: кожен дістане по заслугі. Кожен буде оцінений не золотом, а силою, волею, хотінням своєї істоти.

Test paper 4

1. Give proper Ukrainian equivalents of the following words and phrases.

Cellophane, cross-functionality, multimixer, to overlock, pro-life, subaverage, tax-free, synergism, cattle-raising areas, gas-shielded, damages, consequent/consequential, Institute for Theoretical Physics, Dale Anschutz, IUPAC, status quo.

2. Translate the text into Ukrainian making all necessary lexicogrammatical transformations.

The Constitution & the Bill of Rights

...The former colonies, now “the United States of America”, first operated under an agreement called the Articles of Confederation (1781). It was soon clear that this loose agreement among the states was not working well. The central, federal government was too weak, with too few powers for defence, trade and taxation. In 1787, therefore, delegates from the states met in Philadelphia. They wanted to revise the Articles, but they did much more than that. They wrote a completely new document, the Constitution, which after much argument, debate, and compromise was finished in the same year and officially adopted by the thirteen states by 1790.

The Constitution, the oldest still in force in the world, sets the basic form of government: three separate branches, each one having powers (“checks and balances”) over the others. It specifies the powers and duties of each federal branch of government, with all other powers and duties belonging to the states. The Constitution has been repeatedly amended to meet the changing needs of the nation, but it is still the “supreme law of the land”. All governments and governmental groups, federal, state and local, must operate within its guidelines. The ultimate power under the Constitution is not given to the President (the executive branch), or to the Supreme Court (the judicial branch). Nor does it rest, as in many other countries, with a political group or party. It belongs to “We, the People”, in fact and in spirit. In this way Americans first took for themselves the liberties and rights that elsewhere were the privileges of an elite few.

They stated in the first ten Constitutional Amendments, known together as the Bill of Rights, what they considered to be the

fundamental rights of any American. Among these rights are the freedom of religion, speech, and the press, the right to peaceful assembly, and the right to petition the government to correct wrongs. Other rights guarded the citizens against unreasonable searches, arrests and seizures of property, and established a system of justice guaranteeing orderly legal procedures. This included the right to trial by jury that is, being judged by one's fellow citizens.

3. *Render the text into English.*

Виробничо-інвестиційна діяльність

У процесі посилення глобалізації господарського життя органічно поєднуються національні та інтернаціональні форми виробництва. На цій основі розвивається міжнародне виробництво внаслідок взаємодії в єдиному виробничому процесі різноманітних за своїм походженням ресурсів та факторів. Найяскравіше це проявляється в діяльності спільних підприємств, при реалізації міжнародних інвестиційних проектів, у межах цільних економічних зон тощо. У цілому на вказані форми міжнародного виробництва тепер припадає від 30 до 50 % матеріального, фінансового та технологічного обороту світової економіки. Широкого розповсюдження в навчальній та науковій літературі набула так звана еkleктична парадигма міжнародного виробництва Дж. Дайнінга. Він, зокрема, виділяє п'ять типів міжнародного виробництва залежно від детермінуючих факторів:

- виробництва, що ґрунтуються на ресурсній базі й спільному використанні капіталів, технології, додаткових активів, природних ресурсів, інфраструктури, ринків;
- виробництва ринкової основи, які теж спільно володіють капіталами, технологією, інформацією і, крім того, застосовують сучасний менеджмент і організаційний досвід;
- виробництва, що базуються на раціональній спеціалізації продуктів або технологічних процесів, чим досягається економія витрат та трудових ресурсів;
- виробництва, які пов'язані з торгівлею та розподілом продукту;
- виробництва, які використовують переваги ринку та портфельних інвестицій.

Test paper 5

1. Give proper Ukrainian equivalents of the following words and phrases.

Radioaltimeters, cross-fertilization, multivitamins, parabiospheric, pro-choice, subculture, tuition-free, transvestism, computer-networking software, longest-used, savings, emergence/emergency, National Anthropological Research Centre, Patrick O'Brien, IMCO, ultima ratio.

2. Translate the text into Ukrainian making all necessary lexicogrammatical transformations.

Wedding Superstitions

In England the wedding preparations, ceremony and feast have all become loaded with ritual practices to ward off evil and bless the marriage with fortune and fertility.

The choice of date is important. May is traditionally unlucky for weddings. The tradition that the bride's parents should pay for the wedding dates from two or three centuries ago, when wealthy families would pay an eligible bachelor to take an unmarried daughter off their hands in exchange for a large dowry. At most formal weddings, brides still get married in virginal white — many other colours are considered unlucky.

A bride will also ensure that her wedding outfit includes "something old, something new, something borrowed, something blue". "Old" maintains her link with the past; "new" symbolizes the future; "borrowed" gives her a link with the present; and "blue" symbolizes her purity.

Even a modern bride will observe the taboos about wearing her dress before the ceremony. The groom mustn't see her in it until she enters the church. The veil should be put on for the first time as she leaves for the church. It's a lucky omen if the bride should see a chimney sweep on her way to church. Sometimes a sweep is paid to attend the ceremony and kiss the bride — a relic of the idea that soot and ashes are symbols of fertility.

After the ceremony, the couple are showered with confetti. One old custom was for the bride and sometimes the groom to negotiate some obstacle as they left the church — guests would

impede them with ropes of flowers, for example, or with sticks that had to be jumped over.

After that the bride is faced with the feast. The most important item is the wedding cake, whose richness symbolizes fertility, just as it has done since Roman times. Today, the first slice is cut by the bride to ensure a fruitful marriage.

3. *Render the text into English.*

Народовладдя в Україні

...Варто сказати, що й тепер, як і тоді, коли була проголошена незалежність України, тривога людей та й суспільства у цілому не зменшилась. Спроби виправдати помилки та кризову ситуацію тяжкою спадщиною чи труднощами перехідного періоду вже не сприймаються. Демократія мусить стверджуватися гідними діями та вчинками. Демократія після прийняття Конституції та становлення владних структур мусить довести, що вона спроможна проводити результативну соціальну політику. Сьогодні сильна влада для українського народу є нагальною потребою. Сила демократичної влади значною мірою ґрунтується на довірі народу, його активній, зацікавленій участі у здійсненні державної політики. Для здобуття такої довіри — поряд з іншими передумовами — вирішальними є дії самої держави, її владних структур. Принципово важливо, здійснюючи принцип поділу влади, виходити з того, що йдеться про поділ функцій різних гілок єдиної державної влади, що єдиним джерелом всієї державної влади є народ. Для забезпечення дієвості демократії має бути ефективнішою діяльність виконавчої влади. неефективність виконавчої влади пояснюється надзвичайно низьким професійним рівнем політичної еліти, бюрократизацією всього державного механізму, корумпованістю значної частини державних чиновників. Свідченням демократії є не уряд чи президент, а ефективно працюючий парламент та незалежний суд. Сильна судова влада має керуватися у своїй діяльності лише легітимно прийнятим законом.

Test paper 6

1. Give proper Ukrainian equivalents of the following words and phrases.

Pyromania, to disadjust, noncooperation, para-governmental, pro-noble, subaqueous, debt-free, empiricism, almond-producing state, stout-bodied, honours, ceremonial/ceremonious, International Non-Government Organization, Eugene Marlow, NATO, vice versa.

2. Translate the text into Ukrainian making all necessary lexicogrammatical transformations.

Divorce and Morality

Although present-day social attitudes regard divorce to be in the interest of both the public and the individual when a marriage appears to have become irretrievably unhappy, the plain fact remains that the couples concerned are breaking a solemn pledge to each other (and to their children). In the Roman Catholic Church marriage held to be indissoluble. Though in practice some device can be found to have divorce possible, e. g. the pope has always had the power to dissolve marriage. Today, the only legal requirement for divorce is proof that the marriage has broken down irretrievably.

When couple knew that their marriage could not be dissolved without some difficulty, they often reconciled themselves to the situation, reached the best *modus vivendi*; they could do with each other and it quite frequently ended after a while by recapturing their mutual affection and respect. But still the quantity of divorces is growing every year.

Nothing can be worse for children than the legal separation of their parents. A true home cannot exist in the absence of either of the parents, while both are still alive. Children from families where the father is absent (because of illegitimacy, divorce, desertion or mothers choosing to be single parent) are more likely to do badly at school and become involved in crime and violence.

Our social and political institutions have a responsibility to give a lead — and they should at least aim at ideal morality.

3. *Render the text into English.*

Засоби пропаганди української мови

Українська мова потребує захисту, особливо тепер, коли інформаційний простір України зазнає постійної відвертої інтервенції. Боронити українську мову повинен кожен громадянин нашої держави, незалежно від того, якою мовою він розмовляє. Адже мова — це засіб об'єднання нації, а отже, й знаряддя побудови нашої держави. Запам'ятаймо такі методи пропаганди української мови.

Засіб перший: розмовляй тільки українською. Не переходь на мову співбесідника, навіть коли це твій керівник. Виняток роби для іноземців, за умови, що вони не знають української. Навчай інших української мови власним прикладом. Це найсильніший аргумент, що демонструє всі можливості й багатства української мови.

Засіб другий: навчи української лише одну людину. Нас, тобто тих, хто розмовляє українською в Україні, більше половини. Якщо кожен із нас навчить тільки одну людину (сусіда, родича, знайомого) української, тоді відсоток людей, які розмовляють українською, стане близьким до ста.

Засіб третій: сам, особисто, виправ у засобах масової інформації тільки одне хибно вжите слово. Сьогодні на кожне активно вживане слово припадає по 15–30 тисяч громадян, які можуть виконувати роль вартових слова. Тому буде цілком достатнім, якщо кожен із нас хоча б раз у житті звернеться з листом у засоби масової інформації, щоб виправити лише одне слово — мова позбудеться суржику, стане чистішою, красивішою.

Засіб четвертий: борися з двомовними газетами, радіо- й телепередачами. Звертайся не один раз із письмовими вимогами припинити передачі, де вживають мішанину кількох мов, до головних редакторів радіо- й телестудій, до обраних тобою народних депутатів, до голови Державного комітету інформаційної політики України, до прем'єр-міністра, до Президента нашої держави.

Засіб п'ятий: коли чуєш, що державний службовець виступає в засобах масової інформації недержавною мовою, напиши йому листа з проханням виступити згідно з чинним законодавством України тільки державною. Коли бодай на кількох службовців справи передадуть до суду, решта дуже швидко пригадає, що українська — їхня рідна мова.

Засіб шостий: поважай і вивчай мови інших народів.

Test paper 7

1. Give proper Ukrainian equivalents of the following words and phrases.

Macroassembler, to disafforest, nonequilibrium, para-university, pro-euro, subsonic, pesticide-free, gnosticism, alcohol containing liquid, nuclear-armed warheads, grounds, advantageous/adventitious, Spanish National Foundation for Scientific Research, Laurel Anastasiadis, ICAO, ipso facto.

2. Translate the text into Ukrainian making all necessary lexicogrammatical transformations.

Birth Control as a Necessity

It is estimated that by the turn of the century the world's population will reach 7 000 billion (and possibly reaching 10 000 billion 30 years later). But the Earth's natural resources are finite and such huge population growth will make shortages of food and raw materials inevitable. It is urgently necessary that birth control education and facilities should become universal. The only arguable point is whether these should be voluntary or compulsory.

In more and more countries abortion is now legal, and the quantity of abortions is growing. Many of these operations could have been avoided by the wise use of birth control. But the opponents of birth control say that birth control has been used too often to avoid imagined risks for purely selfish reasons. Furthermore, these are indications that the continued practice of birth control could reduce fertility. And when birth control is used to prevent child-bearing, women are denying themselves the exercise of their natural function, child-bearing which has a beneficial effect on a woman's mental and physical health.

The supporters of birth control claim that it is used mainly to limit, and not to avoid, child-bearing. Many women are no longer content to spend the most active years of their lives solely in bearing and rearing children; they wish to plan their family in the way they could play their full part in the life of the community.

3. *Render the text into English.*

Від татарських людей — до зімкнених рядів

...Перегорнувши сторінки історії культури й цивілізації, ми побачимо, що в той час, коли ми тут, на сході, змушені були змагатися з різними зовнішніми ворогами, західні народи боролися всередині своїх країн, заводили дисципліну, творили культуру й цивілізацію, закладали основи під те, що сьогодні звемо мораллю й етикою. При цьому непоправних і непокірних карали: за крадіжку відрубували руку чи ногу, за інтриги та плітки відрізували язика. Вони остаточно створили культуру й цивілізацію. Ми, українці, — нарід сходу Європи. Нарід, який стоїть на розгранні Європи та Азії, який справді заселяє найбагатшу землю в Європі, “молоком і медом текучу”, але тим і нещасливий, що живе “при битій дорозі”, по якій ходили різні народи і все нищили: його, його державу й землі. З тими кочовими ордами, що нападали на наші землі, ми цілими століттями провадили безперервні війни і в боротьбі з ними втрачали силу й енергію, не маючи змоги, як західноєвропейські народи, всередині своєї країни навести лад, порядок і дисципліну. Навпаки, ця зовнішня боротьба сприяла внутрішній чварі, яку дуже зручно використовували вороги і яка створювала найкращий ґрунт, на якому виростали різні “татарські люди” та яничари, що приборкували Україну доти, аж поки не залишили дике поле. Згодом воно дало нашому народу притулок, куди втікали з-під польського панування наші селяни й міщани, і навіть інтелігенти. Але й тут процвітала більше сваволя, ніж воля. Тільки великий Богдан поклав тій сваволі кінець, zorganizував наше козацтво в дисципліновану військову силу і дав їй оформлену вже ідею боротьби за віру православну нашу, а згодом і за державність. Богдан почав був заводити внутрішні порядки, проголошуючи, “хто хоче з нами хліб їсти, мусить війську запорізькому служити”, що в ті часи означало служити народові в ім’я ідеї, за яку козацтво боролось. На жаль, не подовжив Бог віку великому гетьманові. По його смерті знову постали суперечки за булаву. І потрібно було майже два століття, щоб нарід зміцнів і створив знову свою провідну верству, підняв стяг свободи та боротьби проти ворогів.

Test paper 8

1. Give proper Ukrainian equivalents of the following words and phrases.

Obturator, extralegal, omnipotence, postmedieval, parahormone, polylingual, quasi-European, creditworthy, accident prevention study, two-wheeled vehicles, pains, acceptance/acceptation, Italian National Science Foundation, Shawn Blau, TFD, a priori.

2. Translate the text into Ukrainian making all necessary lexicogrammatical transformations.

Secrets of the Face

Is it really possible to judge someone's character from their face? The Chinese seem to think so. For over 2 000 years they have been practising the art of judging character and predicting fortune from the analysis of the face. It developed in the ancient imperial court of China and consisted of jealously guarded secrets that were passed from masters to a few chosen apprentices. The secrets of face analysis were hidden away in special books which only a few could look at. These secrets cannot have been that well guarded and must have got out because practically all Chinese practise some form of face analysis. Mothers tell their daughters that men with flat noses and small ear lobes will make shy and rather dull husbands.

People's faces can be classified according to one of ten basic shapes, each of which has its own special name. A triangular face, for example, is called a *fire-face*. One which is square is known as a *wall-face*, while one which is diamond shaped is a *jade-face*. There are even *bucket-faces*. Once the basic shape has been decided, then parts of the face such as the eyes, nose, chin and mouth can be analyzed in their turn. People with a *jade-face* must be *strong-willed*. This shape also belongs to people who are said to have had difficult childhoods because of parents' divorce or other periods of great unhappiness. Turning to more specific features, we are to say that one eye might be a little larger than the other. It is a known fact that people with eyes of different sizes are often brought up by step-parents. They are also believed

to be charming as well as being capable of great jealousy. Moreover, those who have the top of the ears higher than the line of the eyebrows are likely to become famous before the age of 30, while those who combine this with eyes of different sizes will be lucky.

People who have not got conventional or beautiful faces should not worry, as ugly people tend to be lucky.

3. Render the text into English.

Політична соціологія

Політична соціологія у більшості випадків розглядається як галузь, зорієнтована на розкриття проблем ставлення суспільства до держави та інститутів розподілу й формування влади, що виявляється у векторі політичної свідомості та політичної поведінки. Політична соціологія покликана відповісти на питання, як усвідомлюється індивідом, соціальними групами, партіями та громадськими організаціями існуюча політична реальність, система владних відносин, права та свободи громадян. Це дає можливість уявити, як громадянське суспільство взаємодіє з політичними інститутами, структурами. Соціологія політики обмежується вивченням взаємозв'язку політичних сфер та інститутів з розвитком політичної структури суспільства, форм суспільно-політичної діяльності й активності, громадської думки, що відображає політичні установки, орієнтації індивідів і груп, місце партій у системі влади. Завдання соціології політики й полягає в конкретному аналізі змісту політики й політичної діяльності різних соціальних груп, у дослідженні характеру їхніх політичних інтересів і відносин, змісту діяльності політичних інститутів, у вивченні політичних рухів, поведінки та свідомості мас. Як галузь соціологічної науки соціологія політики виникла у 30–50 роках ХХ століття на базі соціологічного бачення проблем політики, що існувало ще у Платона та Аристотеля. Саме останньому належить внесок у створення основ соціологічного бачення держави. У подальшому проблеми соціалізації політики та держави розроблялись Н. Макіавеллі, Ж. Боденом, Т. Гоббсом, Ш. Монтеск'є, А. Токвіелем.

Test paper 9

1. Give proper Ukrainian equivalents of the following words and phrases.

Pagination, heterogeneous, omnifaceted, postexposure, parainfluenza, polypragmatic, quasi-monastic, newsworthy, doctoral research fellowship, one-celled organisms, terms, adherence/adhesion, Middle East Institute, Roger Van Ommeren, WCIP, causa prima.

2. Translate the text into Ukrainian making all necessary lexicogrammatical transformations.

The Living Planet

We have come to the end of the millennium of relentless and accelerating destruction of the world around us. While human creativity and technology have blossomed, we have steadily been destroying the environment on which we depend for our survival. The sad fact is that every day the diversity of life on Earth gets poorer because of our overuse of resources and our disregard for the riches of nature. Ecologically, our natural habitats provide services without which life on the planet would become impossible. When we tamper with the ecology, it is not just nature that suffers. Our own way of life is under threat.

Since the industrial revolution, man has burned ever larger quantities of fossil fuels, first coal and then oil, with the result that the composition of the atmosphere has started to change. Burning these fuels produces gasses such as carbon dioxide, which act in the atmosphere like glass in a greenhouse and trap the heat of the sun — this is known as the greenhouse effect. The overall global temperature has already begun to rise. Global warming is expected to lead to extreme changes in climate with more frequent floods, droughts and heat waves.

In addition to greenhouse gasses, industrial processes produce poisonous substances which can be virtually impossible to dispose of safely. If these toxic wastes are buried in underground storage sites, there is the danger that they may leach into lakes and rivers with serious long-term effects on living organisms. Emissions from the industrial plants such as sulphur, can also enter the atmosphere,

where they can cause damage to the ozone layer around the planet. All these are examples of types of pollution that could be prevented.

3. *Render the text into English.*

Мова і стиль дисертаційної праці

Мова і стиль дисертаційної роботи як частина писемної наукової мови склалися під впливом так званого академічного етикету, сутністю якого є інтерпретація власної та запозичених точок зору з метою обґрунтування наукової істини. Найхарактернішою ознакою писемної наукової мови є формально-логічний спосіб викладу матеріалу. Це відображається в усій системі мовних засобів. Науковий виклад складається головним чином із роздумів, метою яких є доведення істини, виявлених унаслідок дослідження фактів дійсності. Для наукового тексту характерним є смислова завершеність, цілісність і пов'язаність. Найважливішим засобом вираження логічних зв'язків тут є спеціальні функціонально-синтаксичні засоби, що вказують на послідовність розвитку думки, заперечення, причинно-наслідкові відношення, перехід від однієї думки до іншої, результат, висновок. Засобами логічного зв'язку можуть виступати займенники, прикметники і дієприкметники. На рівні цілого тексту основною прикметою для наукової мови є цілеспрямованість і прагматизм. Науковий текст характеризується тим, що він містить лише точні, отримані в результаті тривалих спостережень і наукових експериментів факти. Це зумовлює і точність їх словесного вияву, а отже — й використання спеціальної термінології. Науковий термін — не тільки слово, а втілення сутності явища. Не можна довільно змішувати в одному тексті різну термінологію, пам'ятаючи, що кожна галузь науки має свою, притаманну тільки їй термінологічну систему. Особливістю мови наукової прози є також відсутність експресії. Звідси домінуюча форма оцінки — констатація ознак, притаманних слову, яке визначають. Треба також відзначити наявність значної кількості іменників з абстрактним значенням, а також віддієслівних іменників. На жаль, автори не завжди правильно вживають слова: недбало їх добирають, пересипають мову канцеляризмами, переобтяжують її чужомовними словами, позбавляють точності та ясності.

Test paper 10

1. Give proper Ukrainian equivalents of the following words and phrases.

Perlocution, heteroclitic, omnipresent, to postdate, parasymphetic, polysynthetic, quasi-nationalistic, noteworthy, data collection method, two-legged locomotion, quarters, assay/ essay, Well Institute of Architecture, Anselm Strauss, WMO, ad verbum.

2. Translate the text into Ukrainian making all necessary lexicogrammatical transformations.

The Choice our Parents couldn't Make

If we know enough to be able to make changes in the genetic material that parents hand on to their children, why not seize this power? Why not control what has been left to chance in the past? Social and environmental influences already control many other aspects of our children's lives and identities. Can we really reject positive genetic influences on the next generation's minds and bodies when we accept the rights of parents to benefit their children in every other way?

It seems to me inevitable that genetic engineering will be used. It will probably begin in a way that is most ethically acceptable to the largest portion of society, to prevent babies inheriting conditions that have a severe impact on the quality of life, such as deafness or blindness. The number of parents needing or desiring this service might be tiny, but their experience would help to ease society's fears, and genetic could then begin to expand their services to prevent the inheritance of genes leading to other disorders such as asthma, heart disease and various forms of cancer.

A further frontier will be the mind and the senses. Here, genetic engineering could have enormous benefits. Alcohol addiction could be eliminated, along with tendencies towards mental diseases. People's senses of sight and hearing could be improved, allowing new dimensions in art and music. And when our understanding of brain development has advanced, geneticists will be able to give parents the chance to choose intellectual gifts for their children as well.

Are there any limits to what can be accomplished with genetic enhancements? Some experts say there are boundaries beyond which we cannot go. But humans have a tendency to prove the experts wrong. One way to identify types of human enhancements that lie in the realm of possibility — no matter how outlandish they might seem today — is to consider what already exists in the living world.

3. Render the text into English.

3 історії англійської мови

В епоху після “великого переселення народів” з германських племінних діалектів почали розвиватися мови народностей. Давній період розвитку англійської мови тривав від V до XI ст. Переселившись на Британські острови, племена англів, саксів, фризів та ютів вступили у тривалий контакт з кельтами. Результатом зіткнення мов різної структури був розвиток аналітичних тенденцій в англійській мові. Германці створили на островах сім королівств, так звану “гептархію”. На провідне місце висувалися то Нортумбрія, то Мерсія, а з IX ст. — Уестсекс, який об’єднав під своєю владою всю тогочасну Англію. У VII–X ст. в Англії відбувається інтенсивний перехід до феодального ладу. З погляду етнічного розвитку, це був час складання англійської народності, з мовного — виділення місцевих діалектів, кожен з яких мав свою писемність. З IX ст. уестсекський діалект став офіційною писемною мовою всієї Англії. Щодо структури давньоанглійська мова була флективною. Словниковий склад був досить однорідним. У X–XI ст. діалекти англів і саксів зазнають великого впливу скандинавських діалектів, якими розмовляли вікінги, що нападали на Британські острови. Мова скандинавів залишила помітний слід в англійській — близько 650 лексичних запозичень побутового та повсякденного характеру. У 1066 р. Англію завоювали нормани, і в країні встановилась двомовність. Офіційною мовою урядових актів, мовою королівського двору, судочинства, церкви й освіти стає французька. Від давньоанглійського періоду пам’яток рунічного письма збереглося мало. Пам’ятки латинського письма значно багатші. Англосакси мали багато різних жанрів поезії — робочі пісні, застільні, військові, похоронні плачі тощо. Після прийняття хри-

стіяництва в Англії починає розвиватися клерикальна поетична література. Двомовність закінчилась перемогою англійської мови у XIII ст., яка в XIV ст. сформувалась як загальнонаціональна норма літературної мови Англії.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

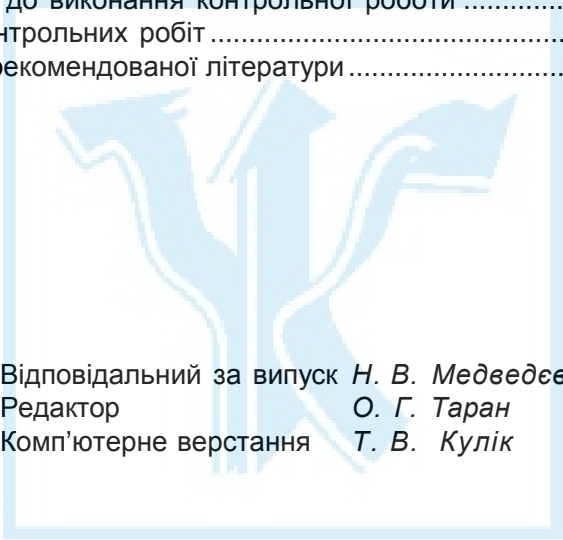
1. *Брандес М. П.* Стиль и перевод. — М., 1988.
2. *Карабан В. І.* Переклад англійської наукової і технічної літератури. — Вінниця, 2002.
3. *Коптілов В. В.* Теорія і практика перекладу. — К., 2003.
4. *Корунець І. В.* Теорія і практика перекладу. — Вінниця, 2000.
5. *Чередніченко О. І., Коваль Ю. Г.* Теорія і практика перекладу. — К., 1995.
6. *Бархударов Л. С.* Язык и перевод. — М., 1975.
7. *Виноградов В. С.* Введение в переводоведение. — М., 1986.
8. *Комиссаров В. Н.* Теория перевода. — М., 1990.
9. *Комиссаров В. Н.* Современное переводоведение. — М., 2001.
10. *Олікова М. О.* Теорія і практика перекладу: Навч. посіб. — Луцьк, 2000.
11. *Федоров А. В.* Основы общей теории перевода. — М., 1983.
12. *Чужакін А. П.* Мир перевода — М., 2002.
13. *Швейцер А. Д.* Перевод и лингвистика. — М., 1973.
14. *Швейцер А. Д.* Теория перевода. — М., 1988.
15. *Bassnett-McGuire S.* Translation Studies. — London; New-York, 1987.
16. *Lefebvre A.* Translating Literature. Practice and Theory in Comparative Literature Context. — New York, 1988.
17. *Miram G.* Basic Translation. — К., 2002.
18. *Readings in General Translation Theory.* — London; New-York, 1988.

Додаткова

19. *Борисенко І. І., Євтушенко Л. І., Дейнека В. В.* Англійська мова в міжнародних документах і дипломатичній кореспонденції: Навч. посіб. — К., 1999.
20. *Бурак А. Л.* Translating Culture: Перевод и межкультурная коммуникация. — М., 2002.
21. *Внешнеторговые* документи: контракти, соглашения, транспортные документи, финансовая отчетность. — К., 1992.
22. *Волкова З. Н.* Читаем газету. — М., 2001.
23. *Глушик С. В. та ін.* Сучасні ділові папери. — К., 2001.
24. *Діденко А. Н.* Сучасне діловодство. — К., 1998.
25. *Dear Sirs / Деловая переписка по-английски.* — М., 1993.
26. *Егорова А. М.* Теория и практика перевода экономических текстов с английского языка на русский. — М., 1974.
27. *Казакова Т. А.* Практические основы перевода. — СПб., 2000.
28. *Крупнов В. Н.* В творческой лаборатории переводчика. — М., 1976.
29. *Рецкер Я. И.* Теория перевода и переводческая практика. — М., 1974.
30. *Слепович В. С.* Курс перевода. — Минск, 2001.
31. *Ayto S.* The Longman Register of New Words. — Longman, 1990.
32. *Venson M.* The BBI Combinatory Dictionary of English. — М., 1990.
33. *Spears R.* NTC's American Idioms Dictionary. — М., 1991.
34. *Spears R.* NTC's Dictionary of American Slang. — М., 1999.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Теорія і практика перекладу”	6
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Теорія і практика перекладу”	7
Питання для самоконтролю	13
Вказівки до виконання контрольної роботи	17
Теми контрольних робіт	17
Список рекомендованої літератури	38

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *О. Г. Таран*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП
Зам. № ВКЦ-1975

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП